

ks. Mariusz Boguszewski

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie

Działalność medialna prymasa Stefana Wyszyńskiego – przemiany i rozwój

Celem niniejszego opracowania jest ukazanie działalności medialnej prymasa w przekroju czasowym, na przestrzeni którego dokonywał się jego rozwój medialny.

Działalność medialna prymasa Stefana Wyszyńskiego rozciągała się w trzech ważnych okresach historii najnowszej Polski, a zarazem historii najnowszej Kościoła katolickiego. Były to czas dwudziestolecia międzywojennego, rozwoju ustroju Polski Ludowej, a także wydarzenia Soboru Watykańskiego II (1962–1965). W każdym z tych okresów Kościół starał się jednocześnie skutecznie wykorzystać rolę mediów w propagowaniu swojej misji w społeczeństwie. Szczególnie interesująco przedstawia się w omawianej tematyce drugi chronologicznie i zarazem najdłuższy z wymienionych okresów, a więc czas zmagania Kościoła katolickiego z antyreligijnym przekazem władz komunistycznych w Polsce. Przy wielu okazjach prymas Wyszyński manifestował medialnie znaczenie idei wolności, oponując przeciwko jej ograniczaniu przez władzę ludową. Analiza wypowiedzi prymasa podczas spotkań z dziennikarzami i wiernymi czy, na przykład, jego dorobku publicystycznego pozwoliła Małgorzacie Laskowskiej wysnuć wniosek, że „jakby głuchy na doradców doczesnych, światowych prowadził Polskę przez meandry zła ku wolności”¹. Do podobnego wniosku doszła Ewa Czaczkowska, w wielu miejscach napisanej przez siebie biografii prymasa Wyszyńskiego stwierdzając, że kierował się ideą wolności człowieka manifestowaną w licznych przejawach działalności publicystycznej i przy

1 M. Laskowska, *Ks. Stefan Wyszyński jako dziennikarz i redaktor (1924–1946)*, Toruń 2011, s. 9.

okazji wypowiedzi medialnych zwłaszcza po opuszczeniu więzienia w 1956 roku².

Warto wzmiankować również na temat zgromadzenia licznych materiałów w formie audio, wideo i fotografii w Instytucie Prymasowskim Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Materiały obejmują m.in. zapisy radiowe, efekty działalności wydawniczej prymasa, wywiady telewizyjne, a także wiele fotografii z podpisami. Dla rozszerzenia niniejszego tematu warto również sięgnąć po prace Małgorzaty Laskowskiej³ oraz Karola Klauzy, w których zaakcentowano aspekt redaktorskiego i dziennikarskiego warsztatu kard. Wyszyńskiego⁴. Inne ważniejsze pozycje z omawianej dziedziny to praca pod redakcją Mariana Kowalczyka i Czesława Parzyszka pt. *Kardynał Stefan Wyszyński. Prymas tysiąclecia i ewangelizator*⁵ oraz najnowsza pozycja pt. *Kardynał Wyszyński a wolność religijna w Europie* pod redakcją wielu autorów⁶.

Należy przy tym pamiętać, że działalność medialna prymasa Wyszyńskiego przypadła w dużej mierze na problematyczny okres charakteryzujący relacje między polityką (państwem) a religią (Kościołem). Państwo, przynajmniej w okresie PRL-u, dążyło do ograniczenia prymasowi dostępu do mediów, aby przeciwdziałać tendencjom przeciwnym propagowaniu komunizmu i ustroju socjalistycznego. Wiele z krytycznych tez ks. Wyszyńskiego z pewnością nie zostałyby wypowiedzianych, gdyby nie wszechobecna, zwłaszcza po 1952 roku, ideologia marksizmu⁷. W warunkach rozwoju znacjonalizowanych mediów doby komunizmu Wyszyńskiego wielokrotnie fałszywie oskarżano m.in. o nacjonalizm, antysemityzm czy popieranie eksperymentów eugenicznych⁸. Można dzięki temu lepiej zrozumieć, dlaczego część jego wystąpień medialnych była ukierunkowana na przeciwstawienie się oszczerstwom i propagandzie komunistycznej.

2 E.K. Czaczkowska, *Kardynał Wyszyński. Biografia*, Kraków 2013.

3 Tamże, s. 10-11.

4 K. Klauza, *Kościół i media*, Warszawa 2002, s. 10 i nast.

5 *Kardynał Stefan Wyszyński. Prymas tysiąclecia i ewangelizator*, red. M. Kowalczyk, C. Parzyszek, Warszawa 2012.

6 *Kardynał Wyszyński a wolność Kościoła w Europie*, red. W. Cisło, M. Boguszewski, M. Kałużyńska-Tyburska, A. Kwaśniewski, R. Pokrywiński, Pelplin 2021.

7 Więcej o tych relacjach zob. C. Smuniewski, *The Church and Politics. Research on Polish National Security*, „Polish Journal of Political Science” 2017, vol. 3, no. 3, s. 55-89.

8 Obszerniej na temat takich oskarżeń i obalenia ich na gruncie współczesnego dyskursu naukowego zob. E.K. Czaczkowska, *Prymas Stefan Wyszyński – „antysemita”, „rasista” i „faszysta”*. *Historia podwójnej manipulacji tekstami z „Ateneum Kapłańskiego”, „Polonia Sacra”* 2019, t. 23, nr 4, s. 5-22.

1. Rozwój warsztatu publicystycznego i redakcyjnego w działalności Stefana Wyszyńskiego w dwudziestoleciu międzywojennym

Stefan Wyszyński żył w różnych okresach historycznych, poznając specyfikę przemian politycznych, społecznych i kulturowych. Rozwój jego działalności medialnej przypada w pierwszej kolejności na okres dwudziestolecia międzywojennego. Należy jednak wzmiankować na temat aktywności prasowej przyszłego prymasa jeszcze w czasach młodości, tj. w warunkach politycznego ograniczenia polskiego życia narodowego podczas zaborów⁹. Ukształtowane w tamtym okresie pragnienia wolności słowa w twórczy sposób przełożyło się na późniejszą działalność medialną.

Uzyskanie przez Polskę niepodległości w 1918 roku otworzyło nowy rozdział także w historii Kościoła katolickiego w kraju. Kościół mógł w sposób nieskrępowany ograniczeniami zaborców propagować treści religijne. Dało to podwaliny również pod rozwój prasy katolickiej. Ułatwieniem był fakt, iż do dyspozycji Kościoła katolickiego w Polsce pozostawało wówczas ponad 30 drukarni, co umożliwiało kolportaż materiałów prasowych. W roku 1921 polski episkopat utworzył biuro prasowe, aby skuteczniej organizować działalność medialną w kontakcie ze społeczeństwem. Z kolei wskutek zjazdu hierarchów katolickich w Warszawie z 1926 roku powołano Katolicką Agencję Prasową. Przed wybuchem II wojny światowej w II RP funkcjonowało ponad 200 czasopism o profilu katolickim, nie licząc wielu mniejszych pism wydawanych przy diecezjach¹⁰.

Rozwój wydawnictw katolickich zachęcał duchownych do angażowania się w działalność medialną. Stefan Wyszyński zainteresował się taką aktywnością już w latach młodości, zaś pierwszy jego artykuł w czasie studiów we wrocławskim seminarium ukazał się w 1921 roku w czasopiśmie „Przedświt”. W kolejnych artykułach podejmował tematy, którymi żyło ówczesne społeczeństwo, jak przemiany polityczne, bieda i problemy ze znalezieniem pracy, brak dostępu do edukacji czy napięta sytuacja narodowościowo-etniczna na obszarach odrodzonej Polski. Przyszły prymas upominał się

9 Przykładem zakładanego z trudem czasopisma jest kielecka „Mariawita”, a późniejsza „Jutrzenka”. Por. A. Kwaśniewski, *Pierwsze czasopismo diecezji kieleckiej – „Maryawita”, następnie „Jutrzenka” (1903-1907)*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 2020, nr 114, s. 181-202.

10 Obszerniej na ten temat zob. C. Lechicki, *Prasa katolicka Drugiej Rzeczypospolitej*, „Kwartalnik Historii Prasy Polskiej” 1984, t. 23, nr 2, s. 45-69.

wielokrotnie o potrzeby ludzi najsłabiej sytuowanych, ukazując realia życia ubogich, zwłaszcza ludności wiejskiej. W licznych wzmiankach odnosił się ponadto do konsekwencji kryzysu gospodarczego, jakie uwidoczniły się w związku z kryzysem światowym z końca lat 20. XX stulecia¹¹.

Wartościowym przeżyciem ks. Wyszyńskiego okazał się jego pobyt w krajach Europy Zachodniej. Podróż miała miejsce w latach 1929-1930. Wyszyński zapoznał się z praktykami w zakresie edukacji i nauki, służby zdrowia, rozwoju życia kulturalnego i organizacji życia religijnego w krajach Zachodu. Poznał ówczesne trendy myślowe w Europie Zachodniej i sposoby ustawodawców europejskich na radzenie sobie z wyzwaniami społecznymi. Wzbogaciło to jego doświadczenia i pogłębiło refleksję na temat wyzwań towarzyszących kształtowaniu życia politycznego, społecznego i kulturalnego w II RP. Przełożyło się to także na kolejne artykuły publikowane w okresie międzywojennym. Rozwój warsztatu dziennikarskiego i redaktorskiego Stefana Wyszyńskiego w dużej mierze wynikał z pracy w redakcji „Słowa Kujawskiego”, jaka przypadła na lata 1924-1925. Było to pismo wydawane przez włocławską kurię diecezjalną. Od 1925 roku Wyszyński redagował natomiast „Kroniki Diecezji Kujawsko-Kaliskiej”, zaś w kolejnych latach czasopismo „Charytas Christi Biuletyn Unionis Sacerdotum Saeculorum Charitatis Apostolicae”¹².

Być może najszerzej znanym z okresu dwudziestolecia międzywojennego jest fakt dużego wkładu Stefana Wyszyńskiego w rozwój „Ateneum Kapłańskiego”, w którym pracował jako redaktor naczelny w latach 1932-1939. Dewizą jego pracy było wówczas „widzieć sprawy ludzkie przez pryzmat mądrości Bożej”¹³. Ksiądz Stanisław Piotrowski pisał o działalności Wyszyńskiego w „Ateneum Kapłańskim”, że „język miał lapidarny i obrazkowy”¹⁴, podkreślając sumiennosc pracy i zaangażowanie w ocenie merytorycznej każdego artykułu. Już w 1945 roku Wyszyński założył z kolei tygodnik „Ład Boży”, w którym pracował aż do przyjęcia sakry biskupiej.

11 M. Laskowska, *Ks. Stefan Wyszyński...*, dz. cyt., s. 40.

12 Z. Hanas, *Redaktorska i publicystyczna działalność kard. Stefana Wyszyńskiego*, w: *Kardynał Stefan Wyszyński. Prymas Tysiąclecia i ewangelizator*, dz. cyt., s. 275-284.

13 P. Nitecki, *Włocławskie dzieje ks. S. Wyszyńskiego*, Warszawa 2008, s. 149.

14 S. Piotrowski, *Kilka wspomnień o Prymasie Tysiąclecia*, w: *Tu uczył się, wzrastał i pracował. Prymas Tysiąclecia Stefan Wyszyński w diecezji włocławskiej*, red. K. Rulka, W. Hanc, Włocławek 1996, s. 102.

2. Trwanie i opór w okresie komunizmu

II wojna światowa zatrzymała dalszy rozwój działalności medialnej ks. Stefana Wyszyńskiego, choć po jej zakończeniu tygodnik „Ład Boży” i „Ateneum Kapłańskie” wznowiły swoją działalność. W trudnym czasie odbudowy zniszczeń wojennych ukazały się ponadto dwie książki Wyszyńskiego: *Stolica Apostolska a świat powojenny* oraz *Duch pracy ludzkiej*. Doświadczenia wojenne wywarły na Wyszyńskiego znaczny wpływ, a szczególne znaczenie miało bezpośrednie zetknięcie się z totalitaryzmem – nazizmem i komunizmem. Miały to być w ocenie hierarchów Kościoła systemy propagujące ideologię zła, stanowiące zagrożenie dla Kościoła. Publicystyka Wyszyńskiego z opisywanego okresu od początku opierała się na ukazaniu problematyki społecznej, z uwzględnieniem tematyki dobra i zła, często w relacji sprzeciwu wobec totalitaryzmu i zniewolenia jednostki przez państwo¹⁵.

Komunistom w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej zależało na tym, aby poglądy prymasa Wyszyńskiego nie trafiały do Polaków. Władze przygotowały grunt pod wdrożenie zasad społeczeństwa socjalistycznego, w którym religia miała być zmarginalizowana. Tymczasem sam Wyszyński już w krótkim czasie od zakończenia II wojny światowej wielokrotnie podkreślał, że działalność medialną traktuje jako sposób propagowania wolności religijnej, naukowej i w zakresie rozwoju kultury inaczej niż tylko pod dyktando władzy ludowej¹⁶.

W dobie PRL-u w miarę umacniania się komunizmu stopniowo ograniczano też działalność medialną Kościoła. Czasopisma katolickie powszechnie cenzurowano, co skutkowało istotnym zmniejszeniem ich liczby w obiegu. Władza popierała przy tym wydawanie czasopism, w których krytykowano religię bądź wykorzystywano ją do celów politycznych. Wyszyński od początku sprzeciwiał się zaplanowanej przez władze akcji rozbijania jedności Kościoła katolickiego w Polsce. W memoriale biskupów *Non possumus!* z 1953 roku duchowni otwarcie potępiłi dekret Rady Państwa o tworzeniu, obsadzaniu i znoszeniu duchownych stanowisk kościelnych. W jednym z punktów stwierdzono, że ograniczenie Kościołowi dostępu do mediów państwowych godzi w wolność religii, zaprzeczając też idei wolności słowa. Postulat ten systematycznie pojawiał się zresztą później przy okazji kolejnych wypowiedzi medialnych i w tekstach drukowanych

15 M. Laskowska, *Ks. Stefan Wyszyński...*, dz. cyt., s. 34.

16 S. Wyszyński, *Współpraca w wychowaniu dzieci*, „Ład Boży” 1946, nr 28, s. 3.

prymasa Wyszyńskiego. Prymas występował również przeciwko ośmieszeniu religijności w licznych periodykach popieranych przez władzę ludową¹⁷.

Wyszyński występował publicznie przeciwko ateizmowi wojującemu jako zbiorowi postulatów wywodzonemu z rzeczywistości sowieckiej i przeniesionemu na grunt PRL-u. Uświadamiał wiernych na temat technik manipulacyjnych stosowanych wobec katolików przez władzę ludową. W jednej z wypowiedzi apelował:

Gdy będę w więzieniu, a powiedzą wam, że prymas zdradził sprawy Boże – nie wierzcie. Gdyby mówili, że prymas ma nieczyste ręce – nie wierzcie. Gdyby mówili, że prymas stchórzył – nie wierzcie. Gdy będą mówili, że prymas działa przeciwko narodowi i własnej ojczyźnie – nie wierzcie. Kocham ojczyznę więcej niż własne serce i wszystko, co czynię dla Kościoła, czynię dla niej¹⁸.

Działalność medialna prymasa Wyszyńskiego w okresie PRL-u natrafiła zatem na liczne ograniczenia stwarzane ze strony władzy ludowej. Głównym sposobem przekazu pozostawały obiekty kościelne, a opisywana działalność została w istocie zepchnięta „do zakrystii” i „na ambony”. W wytworzonych warunkach propagandy ateistycznej i antyklerykalnej Wyszyński wykorzystywał mimo to swoje umiejętności do krytyki tych działań oraz wykazywania nieprawdziwości tez przedstawianych przez rządzących w sprawach wiary i religijności Polaków. O ile w okresie przedwojennym prymas był dziennikarzem i redaktorem, o tyle w dobie PRL-u stał się w większej mierze polemistą oraz recenzentem zmian na ówczesnej scenie medialnej zdominowanej przez władzę ludową. Duże znaczenie miał fakt, iż wobec braku formalnej opozycji aż do 1989 roku Kościół w Polsce pod przewodnictwem prymasa Wyszyńskiego stanowił odpowiednik opozycji politycznej. Grupy społeczne popierające tego rodzaju działania opozycyjne zapoznawały się z działalnością medialną prymasa nawet mimo reglamentacji ze strony władzy ludowej. Działalność ta obejmowała zwłaszcza przemówienia publiczne, które zaczęto utrzymywać w zapisie magnetofonowym i prasie tzw. drugiego obiegu¹⁹.

17 Na temat tych periodyków zob. K. Klauza, dz. cyt., s. 107-108.

18 M. Drozdowski, „Człowiek jest pierwszy, najważniejszy, na człowieku buduje się wszystko” – w kręgu myśli społecznej kard. Stefana Wyszyńskiego, „Społeczeństwo” 2020, nr 2, s. 103.

19 Z. Zieliński, *Wielka Nowenna na tle powojennych losów Kościoła w Polsce*, w: *Ecclesia Poznaniensis. Opuscula Mariano Banaszak Septuagenario dedicata*, red. F. Lenort, K. Lużyński, Poznań 1998, s. 274, 284-285.

3. Doświadczenie medialne wykorzystane w czasie II Soboru Watykańskiego

Doświadczenia w zakresie pracy publicystycznej i redakcyjnej prymasa Wyszyńskiego zbiegły się w czasie z wydarzeniami Soboru Watykańskiego II. Podczas Soboru potwierdzono m.in. rolę mediów w głoszeniu prawdy przy udziale Kościoła. Dostrzeżono przemiany cywilizacyjne i społeczne, w tym dynamiczny rozwój mediów, akcentując potrzebę wykorzystania ich przez Kościół do komunikowania się z wiernymi na całym świecie. O ile początkowo Kościół sceptycznie postrzegał tak szybki wzrost znaczenia środków masowego przekazu, o tyle z czasem postawa hierarchów ewoluowała w stronę dostrzeżenia potencjału mediów w głoszeniu prawdy.

Ustalenia Soboru Watykańskiego II w przedmiocie mediów dotyczyły zwłaszcza dwóch dokumentów, tj. dekretu *Inter Mirifica* (z 4 grudnia 1963 roku) oraz instrukcji papieskiej *Communio et Progressio* (o środkach społecznego przekazu, z 23 maja 1971 roku). W obu potwierdzono prawo Kościoła do wykorzystania środków masowego przekazu w celu komunikowania się z chrześcijanami, a także zaakcentowano rolę takich środków w sięganiu do serc i umysłów ludzi. Wskazano ponadto na potencjalne zagrożenia w eksponowaniu zła i potrzebę odpowiedzialnego kształtowania przekazów medialnych w oddziaływaniu na masowego odbiorcę.

Prymas Wyszyński okazał się osobą postępową w odniesieniu do uznania roli mediów w dobie Soboru Watykańskiego II. Wykorzystał doświadczenia z wcześniejszej aktywności medialnej, aby skuteczniej dotrzeć do odbiorcy masowego. Warto dodać, że był jednym z największych zwolenników powołania Komisji Episkopatu Polski do spraw Środków Społecznego Przekazu. Komisja przyczyniła się do powstania funkcji referentów diecezjalnych, którzy z czasem przekształcili się w obecnych rzeczników prasowych poszczególnych instytucji kościelnych. Komisja recenzowała także filmy, jakie ówczesnie wychodziły w Polsce, uświadamiając widzów np. na temat zagrożenia propagandą komunistyczną.

Popierając prace soborowe w przedmiocie działalności medialnej Kościoła, prymas Wyszyński wykorzystał potencjał płynący ze środków masowego przekazu, aby propagować materiały katechetyczne. Przykładem było organizowanie i relacjonowanie działalności konferencji adresowanych do rodziców, na których poruszano zagadnienia bezpiecznego dostępu do mediów. Z inicjatywy prymasa wprowadzono w Polsce Dzień Środków Społecznego Przekazu, wyznaczając w tym celu trzecią niedzielę września. Wiernym w kościołach w całej Polsce prezentowano wówczas listy

Episkopatu, wskazując na bieżące problemy, wyzwania i odnosząc się do potencjału mediów w propagowaniu działalności Kościoła i upowszechnianiu roli religii w społeczeństwie.

Prymas Wyszyński wielokrotnie podkreślał przy tym, jak ważną rolę pełnią szerzej rozumiane media dla dokumentowania jego działalności na rzecz Kościoła. Szczególnie często wykorzystywał zapis magnetofonowy, aby móc utrwać własne przemówienia, a ponadto fotografię dla zapisu kopii dokumentów urzędowych oraz prywatnych. Na schyłkowy okres działalności medialnej hierarchy przypadło również pojawienie się w Polsce zorganizowanej działalności w telewizji, choć akurat to medium nie było dominującym przez większość czasu pracy prymasa. Często podkreśla się, iż Wyszyński opowiadał się za wolnością mediów jako jedną z podstaw rozwoju każdego społeczeństwa. Doświadczenia soborowe w problematyce medialnej miały tylko wzmocnić to nastawienie²⁰.

Podsumowanie

Zaprezentowane rozważania należy podsumować stwierdzeniem, iż rozwój osobisty prymasa Wyszyńskiego i rozwój dyskursu medialnego Kościoła katolickiego w Polsce to zjawiska niejako sprzężone. Przełożyły się na wkład prymasa w polską myśl polityczno-społeczną oraz wiązały się z aktywnością na rzecz upowszechniania katolickiej nauki społecznej zarówno w dwudziestolecie międzywojennym, jak i okresie PRL-u. Zarówno przedwojenna, jak i powojenna działalność medialna prymasa Wyszyńskiego akcentowała potrzebę unikania sensacji w przekazach medialnych, eksponowania chrześcijańskich wartości i podkreślania podmiotowości człowieka. Działalność medialna prymasa w trzech omówionych okresach świadczyła zarazem o pewnej ewolucji podejścia do mediów, a zwłaszcza o doskonaleniu warsztatu, skutkując przy tym większą siłą przekazu w kontaktach ze społeczeństwem.

20 M. Laskowska, *Postulaty etyczne dla mediów w publicystyce ks. Stefana Wyszyńskiego*, „Kultura – Media – Teologia” 2010, nr 3, s. 93.

Bibliografia

- Czaczkowska E.K., *Kardynał Wyszyński. Biografia*, Kraków 2013.
- Czaczkowska E.K., *Prymas Stefan Wyszyński – „antysemita”, „rasista” i „faszysta”. Historia podwójnej manipulacji tekstami z „Ateneum Kapłańskiego”, „Polonia Sacra” 2019, t. 23, nr 4.*
- Drozdowski M., „Człowiek jest pierwszy, najważniejszy, na człowieku buduje się wszystko” – w kręgu myśli społecznej kard. Stefana Wyszyńskiego, „Społeczeństwo” 2020, nr 2.
- Kardynał Stefan Wyszyński. Prymas tysiąclecia i ewangelizator*, red. M. Kowalczyk, C. Parzyszek, Warszawa 2012.
- Kardynał Wyszyński a wolność Kościoła w Europie*, red. W. Cisło, M. Boguszewski, M. Kałużyńska-Tyburska, A. Kwaśniewski, R. Pokrywiński, Pępłin 2021.
- Klauza K., *Kościół i media*, Warszawa 2002.
- Kwaśniewski A., *Pierwsze czasopismo diecezji kieleckiej – „Maryawita”, następnie „Jutrzenka” (1903-1907)*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 2020, nr 114.
- Laskowska M., *Ks. Stefan Wyszyński jako dziennikarz i redaktor (1924-1946)*, Toruń 2011.
- Laskowska M., *Postulaty etyczne dla mediów w publicystyce ks. Stefana Wyszyńskiego*, „Kultura – Media – Teologia” 2010, nr 3.
- Lechicki C., *Prasa katolicka Drugiej Rzeczypospolitej*, „Kwartalnik Historii Prasy Polskiej” 1984, t. 23, nr 2.
- Nitecki P., *Włocławskie dzieje ks. S. Wyszyńskiego*, Warszawa 2008.
- Piotrowski S., *Kilka wspomnień o Prymasie Tysiąclecia*, w: *Tu uczył się, wzrastał i pracował. Prymas Tysiąclecia Stefan Wyszyński w diecezji włocławskiej*, red. K. Rulka, W. Hanc, Włocławek 1996.
- Smuniewski C., *The Church and Politics. Research on Polish National Security*, „Polish Journal of Political Science” 2017, vol. 3, nr 3.
- Wyszyński S., *Współpraca w wychowaniu dzieci*, „Ład Boży” 1946, nr 28.
- Zieliński Z., *Wielka Nowenna na tle powojennych losów Kościoła w Polsce*, w: *Ecclesia Poznaniensis. Opuscula Mariano Banaszak Septuagenario dedicata*, red. F. Lenort, K. Lutyński, Poznań 1998.

Streszczenie

Działalność medialna kard. Stefana Wyszyńskiego, prymasa Polski była aktywna w trzech ważnych okresach w najnowszej historii Polski, a jednocześnie w najnowszej historii Kościoła katolickiego. Był to czas dwudziestolecia międzywojennego, kształtowania się ustroju PRL-u, a także wydarzeń Soboru Watykańskiego II. W każdym z tych okresów Kościół starał się skutecznie wykorzystywać rolę mediów w promowaniu swojej misji w społeczeństwie. Szczególnie interesujący w omawianym temacie jest drugi chronologicznie i zarazem najdłuższy z wymienionych okresów, czyli czas zmagania Kościoła katolickiego z antyreligijnym

przesłaniem władz komunistycznych w Polsce. Prymas Wyszyński wielokrotnie manifestował w mediach wagę idei wolności, sprzeciwiając się jej ograniczaniu przez władzę ludową.

Słowa kluczowe

prymas kard. Stefan Wyszyński, Kościół, media w Polsce, historia Polski, przemiany społeczne w Polsce

Abstract

The media activity of Cardinal Stefan Wyszyński Primate of Poland was active in three important periods in the recent history of Poland, and at the same time in the recent history of the Catholic Church. It was the time of the interwar period, the development of the political system of the People's Republic of Poland, as well as the events of the Second Vatican Council. In each of these periods, the Church tried to effectively use the role of the media in promoting its mission in society. Particularly interesting in the discussed topic is the second chronologically and at the same time the longest of the mentioned periods, i.e. the time of the struggle of the Catholic Church with the anti-religious message of the communist authorities in Poland. On many occasions, Primate Wyszyński manifested in the media the importance of the idea of freedom, opposing its limitation by the people's authorities.

Keywords

primate card. Stefan Wyszyński, Church, media in Poland, history of Poland, social changes in Poland